

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI (UE) 2017/97

z dnia 4 lipca 2016 r.

w sprawie pomocy państwa SA.40168 – 2015/C (ex SA.33584 – 2013/C (ex 2011/NN)) wdrożonej przez Niderlandy na rzecz zawodowego klubu piłki nożnej Willem II w Tilburgu

(notyfikowana jako dokument nr C(2016) 4061)

(Jedynie tekst w języku niderlandzkim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z art. 108 ust. 2 Traktatu⁽¹⁾ i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W 2010 r. obywatel poinformował Komisję, że Niderlandy wdrożyły środek pomocy na rzecz zawodowego klubu piłki nożnej Willem II w Tilburgu. Skarga ta została zarejestrowana pod numerem sprawy SA.31122. W latach 2010 i 2011 Komisja otrzymała również skargi dotyczące środków na rzecz innych zawodowych klubów piłki nożnej w Niderlandach, a mianowicie: MVV w Maastricht, FC Den Bosch w 's-Hertogenbosch, PSV w Eindhoven oraz NEC w Nijmegen. Pismem z dnia 2 września 2011 r. Niderlandy przekazały Komisji dalsze informacje w sprawie środka na rzecz klubu Willem II.
- (2) Pismem z dnia 6 marca 2013 r. Komisja powiadomiła Niderlandy o swojej decyzji w sprawie wszczęcia postępowania określonego w art. 108 ust. 2 Traktatu w odniesieniu do środków na rzecz klubów Willem II, NEC, MVV, PSV i FC Den Bosch.
- (3) Decyzję Komisji o wszczęciu postępowania (zwaną dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”) opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*⁽²⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat przedmiotowych środków.
- (4) Niderlandy przedstawiły uwagi w ramach postępowania dotyczącego środka na rzecz klubu Willem II w pismach z dnia 31 maja 2013 r. i z dnia 12 listopada 2013 r. Pismem z dnia 11 lutego 2014 r. Niderlandy odpowiedziały również na wezwanie do udzielenia dodatkowych informacji.
- (5) Komisja otrzymała uwagi od gminy Tilburg (zwanej dalej „gminą”) będącej zainteresowaną stroną w odniesieniu do środka przyznanego na rzecz klubu Willem II. Komisja przekazała uwagi Niderlandom, które miały możliwość ustosunkowania się do tych uwag; Niderlandy przekazały swoje uwagi pismem z dnia 12 listopada 2013 r. oraz podczas spotkania, które odbyło się w dniu 20 marca 2014 r.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji w sprawie SA.33584 (2013/C) (ex 2011/NN) – Pomoc dla niektórych niderlandzkich zawodowych klubów piłki nożnej w latach 2008–2011 – Zaproszenie do zgłaszania uwag zgodnie z art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. C 116 z 23.4.2013, s. 19).

⁽²⁾ Zob. przypis 1.

- (6) W następstwie decyzji o wszczęciu postępowania, w porozumieniu z Niderlandami, postępowania w sprawie poszczególnych klubów prowadzono osobno. Postępowanie dotyczące klubu Willem II zostało zarejestrowane pod numerem sprawy SA.40168.

2. SZCZEGÓŁOWY OPIS ŚRODKA POMOCY

2.1. Środek i jego beneficjent

- (7) Krajowa federacja piłki nożnej Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (zwana dalej „KNVB”) jest organizacją patronacką zajmującą się zawodowymi i amatorskimi rozgrywkami piłki nożnej. Rozgrywki zawodowej piłki nożnej w Niderlandach zorganizowane są w ramach systemu dwuligowego. W sezonie 2014/2015 uczestniczyło w nich 38 klubów, wśród których 18 grało w lidze najwyższej (*eredivisie*), a 20 – w lidze niższej (*eerste divisie*).
- (8) Klub Willem II został założony w 1898 r. i jest zawodowym klubem piłki nożnej od wprowadzenia w Niderlandach zawodowych rozgrywek piłki nożnej w 1954 r. Klub Willem II rozgrywa swoje mecze domowe na stadionie *Konig Willem II Stadion* (zwanym dalej „stadionem”) w Tilburgu. W sezonie 2010/2011 klub Willem II spadł z najwyższej ligi do ligi niższej. Klub ponownie awansował w 2012 r., a następnie ponownie spadł w 2013 r. W 2014 r. awansował do najwyższej ligi. Klub Willem II ostatni raz uczestniczył w rozgrywkach europejskich w sezonie 2005/2006 (o puchar UEFA).
- (9) Obecną formą prawną klubu Willem II jest *Willem II Tilburg B.V.* Podmiot *Willem II Tilburg B.V.* (zwany dalej „klubem Willem II”) jest beneficjentem środka. Właścicielem klubu jest fundacja *Stichting Beheer Betaald Voetbalorganisatie Willem II Tilburg*. Istnieje oddzielne stowarzyszenie (*Vereniging*) Willem II. Stowarzyszenie Willem II jest średnim przedsiębiorstwem, które w 2012 r. zatrudniało 53 pracowników. Roczny obrót tego stowarzyszenia wyniósł 11,4 mln EUR w roku obrotowym 2008/2009 oraz 9,9 mln EUR w roku obrotowym 2009/2010.
- (10) W 2004 r. gmina i klub Willem II zawarły umowę, zgodnie z którą gmina została wyłącznym właścicielem⁽³⁾ stadionu, a klub Willem II uzyskał dzierżawę na użytkowanie stadionu. W umowie dzierżawy określono, że gmina wydzierżawiła stadion klubowi Willem II, za co klub miał uiszczać roczny czynsz w wysokości 1 001 731 EUR powiększony o podatek VAT i koszty zmienne. Wysokość czynszu oparto na kosztach inwestycji, okresie amortyzacji wynoszącym 30 lat oraz stopie procentowej wynoszącej 5,5 %, stosowanej przez gminę w czasie zawarcia umowy. Warunki 30-letniej dzierżawy opracowano w taki sposób, aby zapewnić neutralny charakter eksploatacji stadionu dla budżetu gminy. W pkt 51 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja stwierdziła, że uzgodnione wówczas parametry gwarantowały opłacanie przez klub Willem II czynszu obejmującego wszystkie koszty, co tym samym zapobiegało udzieleniu jakiegokolwiek pomocy operacyjnej na rzecz klubu piłki nożnej. Czynsz był zbliżony do czynszów płaconych przez inne podmioty, chociaż wynosił więcej niż ich średnia wartość. W latach 2004–2008 klub Willem II był w stanie opłacać ten czynsz.
- (11) W sezonie piłkarskim 2009/2010 klub Willem II znalazł się w trudnej sytuacji finansowej, a w maju 2010 r. ogłosił, że znajduje się na skraju upadłości. W dniu 31 maja 2010 r. gmina, która uprzednio zawiesiła płatność czynszu za 2009 r., podjęła decyzję o obniżeniu czynszu i innych kosztów z mocą wsteczną od 2004 r. Skutkiem tej decyzji było obniżenie rocznej kwoty należnej od klubu piłki nożnej za okres sześciu lat o 0,4 mln EUR, w związku z czym klubowi Willem II wypłacono kwotę 2,4 mln EUR w dwóch transzach, od której odliczono niezapłacony czynsz za 2009 r. W dniu 31 października 2011 r. zawarto nową umowę dzierżawy, która zastąpiła umowę dzierżawy z 2004 r.
- (12) Gmina przyjęła swoją decyzję z dnia 31 maja 2010 r. z zastrzeżeniem, że klub Willem II wypełni zobowiązania zawarte w planie restrukturyzacji mającym na celu przywrócenie długoterminowej rentowności klubu Willem II. Warunki tego planu obejmowały obowiązki w zakresie sprawozdawczości finansowej, zrównoważony budżet w następnym sezonie piłkarskim, znalezienie sposobu uporządkowania bilansu, potrzebę przestrzegania norm krajowego związku piłki nożnej w zakresie wynagrodzeń dla zawodników, wprowadzenie nowej struktury zarządzania i nadzoru. W późniejszym czasie gmina uznała, że środki podjęte przez klub Willem II w celu spełnienia tych warunków są zadowalające, i w związku z tym wypłaciła drugą transzę kwoty 2,4 mln EUR.
- (13) Niderlandy nie powiadomiły Komisji, zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu, o swoim zamiarze przyznania klubowi Willem II kwoty 2,4 mln EUR. Komisja nie otrzymała również informacji o decyzji podjętej w 2009 w sprawie zawieszenia płatności rocznego czynszu za sezon 2009/2010.

⁽³⁾ Przed zawarciem umowy gmina była właścicielem prawnym stadionu i gruntów, na których się on znajduje, podczas gdy klub Willem II był właścicielem faktycznym stadionu, w który inwestował własne pieniądze.

2.2. Możliwy skutek pomocy

- (14) Niderlandy zakwestionowały wpływ ewentualnej pomocy na rynek wewnętrzny w odniesieniu do klubów, które nie uczestniczą w rozgrywkach piłki nożnej na szczeblu europejskim. Zawodowe kluby piłki nożnej są jednak uznawane za przedsiębiorstwa i podlegają kontroli pomocy państwa. Piłka nożna ma charakter odpłatnego świadczenia pracy lub świadczenia usług za wynagrodzeniem; osiągnęła wysoki stopień uzawodowienia i tym samym zwiększyła swój wpływ gospodarczy ⁽⁴⁾.
- (15) Zawodowe kluby piłki nożnej prowadzą działalność gospodarczą na kilku rynkach, innych niż rynek związany uczestnictwem w rozgrywkach piłki nożnej i mających wymiar międzynarodowy, takich jak rynek transferów piłkarzy zawodowych, reklamy, sponsorowania, merchandisingu lub relacji w mediach. Pomoc udzielona zawodowemu klubowi piłki nożnej wzmacnia jego pozycję na wszystkich tych rynkach, których większość obejmuje szereg państw członkowskich. W związku z tym, jeżeli zasoby państwowe wykorzystuje się w celu zapewnienia selektywnej korzyści zawodowemu klubowi piłki nożnej, bez względu na ligę, w której klub ten gra, taka pomoc może zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu ⁽⁵⁾.

2.3. Podstawa wszczęcia postępowania

- (16) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja doszła do wstępnego wniosku, że gmina przyznała selektywną korzyść na rzecz klubu Willem II przy użyciu zasobów państwowych, a zatem przyznała pomoc na rzecz tego klubu piłki nożnej. Komisja stanęła również na stanowisku, że środki pomocy na rzecz zawodowych klubów piłki nożnej mogą zakłócać konkurencję oraz wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.
- (17) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja zauważyła, że w czasie przyznania pomocy klub Willem II znajdował się w trudnej sytuacji finansowej. Aby ocenić zgodność pomocy z wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw z 2004 r. ⁽⁶⁾ (zwanymi dalej „wytycznymi”), Komisja wezwała do udzielenia informacji w zakresie zgodności ze wszystkimi wymogami zawartymi w wytycznych.
- (18) Komisja w szczególności nie była w stanie sprawdzić, czy spełnione zostały warunki określone w pkt 34–37 wytycznych dotyczące charakteru i wykonania planu restrukturyzacji. Komisja nie była również w stanie sprawdzić, czy podjęto odpowiednie środki wyrównawcze w rozumieniu pkt 38–42. Należało ponadto wykazać, że pomoc ograniczono do koniecznego minimum, że sam beneficjent wniósł odpowiedni wkład własny w restrukturyzację i że przestrzega się zasady „pierwszy i ostatni raz”.

3. UWAGI NIDERLANDÓW

- (19) Niderlandy nie zgodziły się z tym, że środek w zakresie zmiany umowy dzierżawy stadionu stanowi pomoc państwa. Zdaniem Niderlandów gmina jako właściciel stadionu zastosowała warunki rynkowe oraz działała zgodnie z testem prywatnego inwestora i z testem prywatnego wierzyciela, zawieszając płatność czynszu przez głównego użytkownika stadionu w 2009 r. oraz obniżając czynsz i łagodząc inne warunki określone w umowie z mocą wsteczną w 2010 r. W przypadku upadłości klubu Willem II klub straciłby licencję uprawniającą do zawodowej gry w piłkę nożną. Gmina znalazłaby się w impasie jako właściciel stadionu piłki nożnej, który mógłby być wykorzystany jedynie do innych rodzajów działalności przy znacznym koszcie inwestycji. Niderlandy twierdziły, że niższa kwota czynszu była zgodna z kwotami czynszu płaconymi w innych miejscach za dzierżawę innych stadionów i że w związku z tym była ona zgodna z warunkami rynkowymi.

⁽⁴⁾ Sprawa C-325/08 Olympique Lyonnais, ECLI:EU:C:2010:143, pkt 27 i 28; Sprawa C-519/04 P Meca-Medina i Majcen przeciwko Komisji, ECLI:EU:C:2006:492, pkt 22; Sprawa C-415/93 Bosman, ECLI:EU:C:1995:463, pkt 73.

⁽⁵⁾ Decyzje Komisji dotyczące Niemiec z dnia 20 marca 2013 r. w sprawie Multifunktionsarena der Stadt Erfurt (sprawa SA.35135 (2012/N)), pkt 12, oraz w sprawie Multifunktionsarena der Stadt Jena (sprawa SA.35440 (2012/N)), skrócone zawiadomienia opublikowane w Dz.U. C 140 z 18.5.2013, s. 1, a także z dnia 2 października 2013 r. w sprawie Fußballstadion Chemnitz, (sprawa SA.36105 (2013/N)), skrócone zawiadomienie opublikowane w Dz.U. C 50 z 21.2.2014, s. 1, pkt 12–14; Decyzje Komisji dotyczące Hiszpanii z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie możliwej pomocy państwa na rzecz czterech hiszpańskich zawodowych klubów piłki nożnej (sprawa SA.29769 (2013/C)), pkt 28, w sprawie pomocy na rzecz klubu Real Madrid CF (sprawa SA.33754 (2013/c)), pkt 20, oraz w sprawie domniemanej pomocy na rzecz trzech klubów piłkarskich z Regionu Walencji sprawa SA.36387 (2013/C)), pkt 16, opublikowana w Dz.U. C 69 z 7.3.2014, s. 99.

⁽⁶⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2). Komisja przedłużyła stosowanie wspomnianych wytycznych komunikatem Komisji dotyczącym przedłużenia okresu ważności wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw z dnia 1 października 2004 r. (Dz.U. C 296 z 2.10.2012, s. 3).

- (20) Niderlandy wysunęły też alternatywny argument, że nawet jeżeli środek stanowiłby pomoc, byłby on zgodny z rynkiem wewnętrznym. Argumenty te oparto, po pierwsze, na piśmie wysłanym przez Komisję do Niderlandów w dniu 11 lipca 2002 r. dotyczącym infrastruktury sportowej. W piśmie tym Komisja opisała niektóre warunki, na których uznałaby, że finansowanie infrastruktury sportowej nie stanowi pomocy państwa. Po drugie, argumenty oparto na wytycznych i na przepisach art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
- (21) Jeżeli chodzi o restrukturyzację klubu Willem II, Niderlandy opisały sytuację finansową klubu. W roku obrotowym 2008/2009 ⁽⁷⁾ klub Willem II odnotował stratę w wysokości 3,9 mln EUR przy obrocie wynoszącym 11,4 mln EUR, a wartość jego kapitału własnego [*eigen vermogen*] spadła z 4,1 mln EUR do 0,2 mln EUR. W roku obrotowym 2009/2010 ⁽⁸⁾ klub Willem II odnotował stratę w wysokości 4,4 mln EUR przy obrocie wynoszącym 9,9 mln EUR. Mimo przyznania przez gminę kwoty 2,4 mln EUR, klub odnotował dalszy spadek wartości kapitału własnego z 0,2 mln EUR do -2,1 mln EUR.
- (22) Każdy niderlandzki zawodowy klub piłki nożnej musi uzyskać od KNVB licencję, którą otrzymuje jedynie wtedy, gdy spełnia różne obowiązki. Jeden z obowiązków w ramach tego systemu dotyczy dobrej kondycji finansowej klubu. W każdym sezonie klub ma obowiązek składać sprawozdania finansowe do dnia 1 listopada, do dnia 1 marca i do dnia 15 czerwca, opisujące między innymi jego bieżącą sytuację finansową, a także budżet na następny sezon. Na podstawie tych sprawozdań sytuację klubów określa się w ramach trzech kategorii (1: niedostateczna, 2: dostateczna, 3: dobra). Na kluby kategorii 1 może zostać nałożony obowiązek przedstawienia planu poprawy w celu osiągnięcia kategorii 2 lub 3. Jeżeli klub nie wypełni tego planu, KNVB może nałożyć kary, w tym oficjalne ostrzeżenie, zmniejszenie liczby punktów w rozgrywkach oraz ostateczną karę – cofnięcie licencji. Zawodowy klub piłki nożnej w Niderlandach, który ogłasza upadłość, traci licencję. Jeżeli założony zostaje klub będący następcą takiego klubu, nie jest on bezpośrednio dopuszczany do zawodowych lig piłki nożnej, lecz musi rozpocząć od gry w drugiej lidze amatorskiej. Z powodu trudności klub Willem II mógł stracić swoją licencję uprawniającą do udziału w rozgrywkach zawodowych. W 2010 r. przypisano go do kategorii 1.
- (23) Niderlandy poinformowały, że w świetle tych trudności decyzję gminy o przyznaniu klubowi Willem II kwoty 2,4 mln EUR obwarowano szeregiem warunków określonych w planie restrukturyzacji sporządzonym przez klub Willem II ⁽⁹⁾. Plan został opracowany w celu osiągnięcia dobrej sytuacji finansowej w okresie 3 lat. Celem planu było również spełnienie wymogów KNVB, aby uzyskać kategorię 2 (dostateczna) do końca roku obrotowego 2012/2013. Już w grudniu 2011 r. KNVB przyznała klubowi kategorię 2.
- (24) Plan restrukturyzacji zakładał powołanie nowego kierownictwa oraz zmniejszenie liczby pracowników i zawodników. Przewidziano w nim również zmniejszenie liczby zawodników kontraktowych. Niektórzy zawodnicy mieli przejść do innych klubów, istniejące umowy miały zostać przedłużone z niższym wynagrodzeniem, a nowe umowy miały być zawierane albo na zasadzie wolnego transferu, albo w ramach wypożyczeń z innych klubów. Celem planu było zmniejszenie kosztów personelu i zawodników z 77 % do poniżej 55 %.
- (25) Dziewięć podmiotów prywatnych zgodziło się na udzielenie klubowi Willem II pożyczki w łącznej kwocie 2,25 mln EUR w 2009 r., kiedy wystąpiły trudności finansowe. W 2010 r. pojawiła się szansa przekonania ich do przedłużenia okresu obowiązywania pożyczki, rezygnacji z dochodzenia należności do czasu przywrócenia wystarczającej płynności klubu Willem II oraz zgody na niższe odsetki z tytułu tych należności; sześć z nich poszło dalej i zrzekło się 10 % swoich należności. Celem planu restrukturyzacji było umożliwienie klubowi Willem II osiągnięcia umiarkowanego zysku z działalności operacyjnej w ciągu trzech lat. Plan okazał się realistyczny. Klub Willem II odnotował zysk w wysokości około 0,3 mln EUR w sezonach 2010/2011 i 2011/2012 oraz w mniejszej kwocie w sezonie 2012/2013; stan jego kapitału własnego poprawił się do -1,4 mln EUR na dzień 30 czerwca 2012 r., - 1,3 mln EUR na dzień 30 czerwca 2013 r., a w roku obrotowym 2013/2014 osiągnął wartość dodatnią.

4. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON

- (26) W ramach procedury gmina przedstawiła uwagi, które w znacznej mierze były identyczne z uwagami przedstawionymi przez Niderlandy. Gmina dostarczyła również szczegółowe informacje na temat sytuacji finansowej klubu Willem II w 2009 r. oraz przedstawiła badanie przeprowadzone w listopadzie 2013 r. przez Deloitte Financial Advisory Services, dotyczące kosztu różnych wariantów dostępnych dla gminy w 2010 r., aby uzasadnić swoją opinię, zgodnie z którą środki przyznane w 2009 r. i 2010 r. miały racjonalny charakter.

⁽⁷⁾ 30.6.2008–1.7.2009.

⁽⁸⁾ 30.6.2009–1.7.2010.

⁽⁹⁾ Plan van aanpak Willem II z dnia 23 lipca 2010 r.

5. OCENA POMOCY PAŃSTWA

5.1. Istnienie pomocy państwa zgodnie z art. 107 ust. 1 Traktatu

- (27) Zgodnie z art. 107 ust. 1 Traktatu WE pomoc państwa stanowi wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez zapewnienie korzyści gospodarczej niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Kryteria, o których mowa w art. 107 ust. 1 Traktatu, mają charakter łączny i w związku z tym, aby dany środek mógł zostać zakwalifikowany jako pomoc państwa, muszą być spełnione wszystkie te warunki.
- (28) Na podstawie decyzji o wszczęciu postępowania Komisja w odniesieniu do istnienia pomocy dokonuje oceny decyzji gminy z 2009 r. o zawieszeniu płatności czynszu za użytkowanie stadionu przez klub Willem II oraz decyzji gminy podjętej w maju 2010 r. dotyczącej obniżenia czynszu i innych kosztów użytkowania stadionu z mocą wsteczną. Komisja zauważa, że oba działania są ściśle powiązane pod względem czasu ich wystąpienia, ich celu i ówczesnej sytuacji klubu Willem II, w związku z czym należy je zbadać łącznie.

5.1.1. Finansowanie przy użyciu zasobów państwowych

- (29) Decyzję w sprawie obu środków podjęła gmina, a środki te miały bezpośrednie konsekwencje finansowe dla jej budżetu; w związku z tym wiążą się one z użyciem zasobów państwowych. Przekazanie zasobów państwowych może przyjmować wiele form, takich jak dotacje bezpośrednie, kredyty i pożyczki, gwarancje, obejmowanie udziałów w kapitale przedsiębiorstw i świadczenia w naturze. Zrzeczenie się dochodu, który w innym przypadku zostałby wpłacony na rzecz państwa, również stanowi przekazanie zasobów państwowych.

5.1.2. Korzyść gospodarcza

- (30) Środki muszą zapewniać klubowi Willem II korzyść gospodarczą, której nie uzyskalby w normalnych warunkach rynkowych. Niderlandy i gmina twierdzą, że gmina działała zgodnie z testem prywatnego inwestora i z testem prywatnego wierzyciela, a zatem nie przyznała żadnej korzyści klubowi Willem II. Komisja nie zgadza się z tą opinią z powodów opisanych poniżej.
- (31) W każdym przypadku, w którym sytuacja finansowa przedsiębiorstwa ulega poprawie w wyniku interwencji państwa, można założyć istnienie korzyści. Aby ocenić sytuację pod tym względem, należy porównać sytuację finansową przedsiębiorstwa po przyznaniu środka z jego sytuacją finansową, która miałaby miejsce, jeżeli nie wdrożono by środka. Bez interwencji klub pozostałby w trudnej sytuacji finansowej grożącej upadłością i degradacją do niższej ligi. Bezsporny jest fakt, że sytuacja finansowa klubu Willem II uległa znacznej poprawie dzięki środkom objętym postępowaniem.
- (32) Nie stanowiłoby to nienależnej korzyści, jeżeli gmina mogłaby wykazać, że działała zgodnie z testem prywatnego inwestora i z testem prywatnego wierzyciela. Komisja zauważa, że w 2004 r. gmina stała się wyłącznym właścicielem stadionu. Za nabycie pełnej własności gmina zapłaciła cenę odpowiadającą wartości gospodarczej stadionu, którą ustalono na podstawie ekspertyzy zewnętrznej. Gmina zawarła z klubem Willem II umowę dzierżawy w 2004 r. z pełną świadomością tego, że stadion nie jest obiektem wielofunkcyjnym, lecz stadionem piłki nożnej, z którego klub Willem II korzysta na użytek własny i który cechuje się ograniczonymi możliwościami użytkowania do celów innej działalności niż gra w piłkę nożną. Gmina wiedziała zatem, że eksploatacja stadionu zależała od tego, czy klub Willem II nadal będzie mógł płacić czynsz i pokrywać pozostałe koszty wyszczególnione w umowie. Inwestor prywatny albo w ogóle nie wziąłby na siebie tego ryzyka, albo przyjąłby je jedynie w zamian za odpowiednią marżę zysku i ubezpieczenie przed możliwą niewypłacalnością podmiotu korzystającego z obiektu na użytek własny.
- (33) Kiedy w 2010 r. gmina poinformowała radę gminy o tym, że klub Willem II jest na skraju upadłości, stwierdziła również, że eksploatacja stadionu od 2004 r. była dla jej budżetu jedynie neutralna. Jeżeli jednak umowa dzierżawy z 2004 r. nie przynosiła rozsądnego zysku, zmiany warunków dzierżawy w 2010 r. z mocą wsteczną dokonano ze świadomością, że przez jej wprowadzenie eksploatacja od 2004 r. przynosi straty. Wyklucza to możliwość, że decyzja o obniżeniu czynszu z 2010 r. jest zgodna z testem prywatnego inwestora. Żaden podmiot komercyjny nie zgodziłby się na zmianę czynszu z mocą wsteczną, która nie daje żadnych szans na zapewnienie zwrotu z inwestycji.

- (34) Niderlandy i gmina twierdzą jednak również, że decyzja gminy zmniejszająca zadłużenie klubu była zgodna z testem prywatnego wierzyciela. W związku z tym odnoszą się do faktu, że kilku dużych wierzycieli rzekło się części wiarytelności wobec klubu Willem II. Odnoszą się również do tej części decyzji o wszczęciu postępowania, w której Komisja stwierdziła, że środki podjęte przez gminę Arnhem na rzecz klubu piłki nożnej Vitesse nie stanowią pomocy państwa.
- (35) W związku z tym Komisja zauważa przede wszystkim, że decyzja o zawieszeniu płatności czynszu podjęta w 2009 r. oraz decyzja o obniżeniu czynszu i innych zobowiązań z tytułu użytkowania stadionu podjęta z mocą wsteczną w 2010 r. nie zostały podjęte równocześnie z odpowiadającymi im środkami wdrożonymi przez innych wierzycieli. Ponadto w 2010 r. gmina przyznała klubowi Willem II kwotę 2,4 mln EUR, a więc kwotę dwa razy większą niż jej należności od klubu Willem II z tytułu czynszu za jeden rok. Gmina zażądała, aby klub Willem II podjął negocjacje z innymi wierzycielami w celu uporządkowania swojego bilansu, lecz nie ustaliła warunków tych negocjacji, które odpowiadałyby warunkom jej własnej interwencji. Argumenty, zgodnie z którym zawodowy klub piłki nożnej w stanie upadłości straciłby swoją licencję, a gmina znalazłaby się w impasie jako właściciel stadionu piłki nożnej, który mógłby być wykorzystywany jedynie do celów innych rodzajów działalności przy znacznym koszcie inwestycji, również nie jest przekonujący. W przypadku upadłości mógłby powstać klub będący następcą jako użytkownik stadionu. Oczywiście nie byłby on bezpośrednio dopuszczony do zawodowych lig piłki nożnej i musiałby rozpocząć od drugiej ligi amatorskiej. Miałby jednak perspektywiczną możliwość użytkowania stadionu i powrotu w przewidywalnej przyszłości do ligi zawodowej, przyczyniając się w ten sposób do uzyskania dochodów z dzierżawy stadionu.
- (36) Niderlandy odniosły się również do pisma Komisji z dnia 11 lipca 2002 r. opisującego niektóre warunki, na których Komisja uznałaby, że finansowanie infrastruktury sportowej nie stanowi pomocy państwa. Warunki te obejmują wielofunkcyjny charakter obiektu, niedyskryminacyjny dostęp do obiektu i odpowiedni charakter opłat dla użytkownika.
- (37) W niniejszym przypadku z uwag tych nie można jednak wywnioskować, że klub Willem II nie otrzymał nienależnej korzyści. Pod dyskusję można poddać już to, czy argumenty przedstawione w piśmie z dnia 11 lipca 2002 r. nadal zachowują ważność, biorąc pod uwagę orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, który uznał, że publiczna inwestycja w infrastrukturę udostępnianą do użytku publicznego stanowi pomoc państwa⁽¹⁰⁾. W niniejszym przypadku decydujący jest jednak fakt, że gmina i klub Willem II zawarły w 2004 r. umowę, na mocy której uzgodniły wysokość rocznego czynszu na kwotę 1 001 731 EUR. Jeżeli najpierw płatność tego uzgodnionego czynszu ulega zawieszaniu w porozumieniu z gminą, a następnie zmniejsza się kwotę czynszu z mocą wsteczną, gmina zapewnia klubowi Willem II korzyść finansową, której nie otrzymałby on w normalnych warunkach i której prywatny przedsiębiorca w normalnych warunkach w żadnym wypadku by nie przyznał.
- (38) W związku z powyższym Komisja nie jest przekonana, że gmina działała zgodnie z testem prywatnego inwestora, bez względu na to, czy chodzi o jej rolę inwestora, wierzyciela czy o obydwie te role. Komisja stwierdza zatem, że gmina przyznała wsparcie finansowe w celu uniknięcia upadłości klubu Willem II, którego to wsparcia nie udzieliłby inwestor prywatny i które stanowi zatem korzyść.

5.1.3. Wpływ na wymianę handlową i konkurencję

- (39) Niderlandy zakwestionowały wpływ ewentualnej pomocy na rynek wewnętrzny w odniesieniu do klubów, które nie uczestniczą w rozgrywkach piłki nożnej na szczeblu europejskim. W związku z tym, jak określono w motywie 14, Komisja przypomina, że zawodowe kluby piłki nożnej są uznawane za przedsiębiorstwa i podlegają kontroli pomocy państwa. Piłka nożna ma charakter odpłatnego świadczenia pracy lub świadczenia usług za wynagrodzeniem; osiągnęła wysoki stopień uzawodowienia i tym samym zwiększyła swój wpływ gospodarczy.
- (40) Ponadto klub Willem II jest potencjalnym uczestnikiem europejskich rozgrywek piłki nożnej i w przeszłości faktycznie uczestniczył w rozgrywkach europejskich. Klub prowadzi, jako zawodowy klub piłki nożnej, działalność gospodarczą na kilku rynkach, innych niż rynek związany uczestnictwem w rozgrywkach piłki nożnej i mających wymiar międzynarodowy, takich jak rynek transferów piłkarzy zawodowych, reklamy, sponsorowanie, merchandisingu lub relacji w mediach. Pomoc udzielona zawodowemu klubowi piłki nożnej wzmacnia jego pozycję na wszystkich tych rynkach, których większość obejmuje szereg państw członkowskich. W związku z tym, jak wskazano w motywie 15, jeżeli zasoby państwowe wykorzystuje się w celu zapewnienia selektywnej korzyści zawodowemu klubowi piłki nożnej, bez względu na ligę, w której klub ten gra, taka pomoc może zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

⁽¹⁰⁾ Na przykład wyrok z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie C-288/11 *Mitteldeutsche Flughafen AG i Flughafen Leipzig-Halle GmbH* przeciwko Komisji, ECLI:EU:C:2012:821.

5.2. Ocena w świetle art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu

- (41) Komisja musi ocenić, czy środek pomocy na rzecz klubu Willem II można uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym. W przypadku środka pomocy objętego postępowaniem nie ma zastosowania żadne z odstępstw przewidzianych w art. 107 ust. 2 Traktatu. Jeżeli chodzi o odstępstwa w przewidziane w art. 107 ust. 3 Traktatu, Komisja zauważa, że żaden z regionów niderlandzkich nie podlega odstępstwu przewidzianemu w art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu. Środek pomocy objęty postępowaniem nie wspiera realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, ani nie ma na celu zaradzenia jakimkolwiek poważnym zaburzeniom w gospodarce niderlandzkiej w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu. Nie można również uznać, że środek pomocy jest przeznaczony na wspieranie kultury lub zachowanie dziedzictwa kulturowego w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu.

5.2.1. Mające zastosowanie wytyczne

- (42) Jeżeli godzi o odstępstwo przewidziane w art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu dotyczące pomocy przeznaczonej na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych, pomoc taka może być zgodna, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.
- (43) Komisja w celu przeprowadzenia oceny środków pomocy w świetle art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu wydała szereg rozporządzeń, dokumentów ramowych, wytycznych i komunikatów dotyczących form pomocy oraz celów horyzontalnych i sektorowych, na które przyznaje się pomoc. Ze względu na fakt, że w czasie podjęcia środków klub Willem II znajdował się w trudnej sytuacji finansowej oraz że gmina przyznała pomoc w celu zaradzenia tej sytuacji, należy ocenić, czy kryteria określone w wytycznych⁽¹⁾ mają zastosowanie i czy są spełnione.
- (44) W lipcu 2014 r. Komisja opublikowała nowe wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji⁽²⁾. Nie mają one jednak zastosowania do tej niezgłoszonej pomocy przyznanej w 2009 r. i 2010 r. Zgodnie z pkt 137 nowych wytycznych miałyby to miejsce jedynie w przypadku każdej pomocy na ratowanie lub restrukturyzację udzielonej bez uprzedniego zatwierdzenia, jeżeli część lub całość pomocy przyznano po publikacji tych wytycznych w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Zgodnie z pkt 138 nowych wytycznych we wszystkich innych przypadkach Komisja przeprowadzi analizę na podstawie wytycznych mających zastosowanie w czasie przyznawania danej pomocy, a więc w niniejszym przypadku na podstawie wytycznych mających zastosowanie przed 2014 r.

5.2.2. Klub Willem II jako przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji

- (45) Zgodnie z pkt 10 lit. a) wytycznych spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością uznaje się za znajdującą się w trudnej sytuacji, jeżeli ponad połowa jej zarejestrowanego kapitału została utracona, w tym ponad jedna czwarta kapitału w okresie poprzedzających 12 miesięcy. W roku obrotowym 2008/2009⁽³⁾ klub Willem II odnotował stratę w wysokości 3,9 mln EUR przy obrocie wynoszącym 11,4 mln EUR, a wartość jego kapitału własnego [*eigen vermogen*] spadła z 4,1 mln EUR do 0,2 mln EUR. W roku obrotowym 2009/2010⁽⁴⁾ klub Willem II odnotował stratę w wysokości 4,4 mln EUR przy obrocie wynoszącym 9,9 mln EUR. Mimo przyznania przez gminę kwoty 2,4 mln EUR, klub odnotował dalszy spadek wartości kapitału własnego z 0,2 mln EUR do – 2,1 mln EUR. W związku z tym klub Willem II był niewątpliwie przedsiębiorstwem znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej. Niderlandy nie kwestionują tego faktu. W związku z tym zgodność pomocy państwa na rzecz klubu Willem II zostanie oceniona w świetle wytycznych.

5.2.3. Przywrócenie długoterminowej rentowności

- (46) W sekcji 3.2 wytycznych przewidziano, że przyznanie pomocy musi być uwarunkowane wdrożeniem planu restrukturyzacji (zob. pkt 34–37 wytycznych), który musi przywrócić długoterminową rentowność przedsiębiorstwa w rozsądnych ramach czasowych. W związku z tym Komisja zauważa, że decyzję gminy o przyznaniu klubowi Willem II kwoty 2,4 mln EUR obwarowano szeregiem warunków, jak określono w motywie 12. Warunki te stanowiły główną część planu restrukturyzacji sporządzonego przez klub Willem II⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Zob. przypis 6.

⁽²⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1).

⁽³⁾ 30.6.2008–1.7.2009.

⁽⁴⁾ 30.6.2009–1.7.2010.

⁽⁵⁾ Zob. przypis 9.

- (47) Plan został opracowany, aby doprowadzić do dobrej sytuacji finansowej w ciągu 3 lat, a także spełnić wymogi KNVB w celu dalszego udzielania klubowi Willem II licencji uprawniającej do udziału w rozgrywkach zawodowych i uzyskania przez klub kategorii 2 do końca roku obrotowego 2012/2013.
- (48) Plan restrukturyzacji zakładał powołanie nowego kierownictwa oraz znaczne zmniejszenie liczby pracowników i zawodników. Niektórzy zawodnicy przeszli do innych klubów, istniejące umowy przedłużono z niższym wynagrodzeniem, a nowe umowy zawierano na zasadzie wolnego transferu. Spowodowało to zmniejszenie kosztów personelu i zawodników o 30 % w ciągu dwóch lat od przyjęcia planu. Oprócz kwoty 2,4 mln EUR otrzymanej od gminy klubowi Willem II udało się zabezpieczyć dalszy wkład w wysokości 2,25 mln EUR z sektora prywatnego.
- (49) Komisja uważa, że plan restrukturyzacji zaradza przyczynom trudności finansowych klubu Willem II, w szczególności w kwestii kosztu zawodników w postaci wynagrodzeń i opłat za transfery. Klub Willem II przewiduje oszczędności na swojej głównej działalności. Plan restrukturyzacji nie opiera się na czynnikach zewnętrznych, do których klub Willem II może dążyć, ale których nie może w pełni kontrolować, takich jak znajdowanie nowych sponsorów i zwiększenie liczby widzów. Chociaż sytuacja finansowa, a w szczególności ujemny kapitał własny, klubu Willem II nadal stanowi podstawę do obaw, przewiduje się dalszą poprawę sytuacji finansowej klubu oraz jego dalszą działalność jako zawodowego klubu piłki nożnej. Rozwój sytuacji pokazuje, że plan faktycznie był realistyczny. Już w grudniu 2011 r. KNVB przyznała klubowi kategorię 2. Klub Willem II był w stanie osiągnąć zysk z działalności operacyjnej wynoszący 0,3 mln EUR w roku 2010/2011 oraz ponownie w roku 2011/2012, zapewniając w ten sposób poprawę stanu swojego kapitału własnego do -1,4 mln EUR na dzień 30 czerwca 2012 r.

5.2.4. Środki wyrównawcze

- (50) Zgodnie z pkt 38–42 wytycznych od beneficjenta wymaga się podjęcia środków wyrównawczych w celu minimalizacji zakłócających skutków pomocy i jej negatywnych skutków dla warunków wymiany handlowej. W pkt 80 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja zauważyła wyjątkowy charakter zawodowej piłki nożnej pod tym względem oraz zasugerowała szereg środków, które w przypadku zawodowej piłki nożnej można uznać za środki wyrównawcze w rozumieniu wytycznych i które obejmują ograniczenie liczby zarejestrowanych graczy do limitów dozwolonych przez związek krajowy, przyjęcie górnego limitu wynagrodzeń poniżej zwyczajowych norm stosowanych w sektorze, zakaz płatności z tytułu kosztów transferu za nowych graczy przez określony czas lub intensyfikację działań na korzyść społeczeństwa. Przyjmując ograniczenie liczby zawodników lub ich wynagrodzeń, klub zgodziłby się również na niekorzystną pozycję konkurencyjną w stosunku do innych klubów, których nie dotyczą takie ograniczenia. Zakaz płatności z tytułu opłat transferowych ogranicza wybór nowych konkurencyjnych zawodników.
- (51) Komisja zauważa, że klub Willem II faktycznie zmniejszył, zgodnie z planem, liczbę pracowników i zawodników. Liczba pracowników spadła z 79 osób w sezonie 2009/2010 do 61 osób w sezonie 2010/2011 i do 53 osób w sezonie 2011/2012. Liczba zarejestrowanych zawodników spadła z 31 do 27. Koszt wynagrodzeń⁽¹⁶⁾ doprowadzono do poziomu 48 % obrotu, tj. znacznie poniżej normy stosowanej przez UEFA wynoszącej 70 % tylko w odniesieniu do wynagrodzeń zawodników. W okresie restrukturyzacji nie dokonano żadnych płatności z transferów nowych zawodników. Środki te osłabiły drużynę klubu i w związku z tym przyczyniły się do spadku klubu Willem II do drugiej ligi na koniec sezonu 2010/2011 i ponownie w sezonie 2012/2013. Komisja zauważa również większe wydatki klubu przynoszące korzyści publicznie w związku z trenowaniem amatorów. Komisja stwierdza, że podjęto środki wyrównawcze wymagane w wytycznych, które osłabiły pozycję konkurencyjną klubu Willem II w zawodowej piłce nożnej.

5.2.5. Pomoc ograniczona do minimum

- (52) Komisja zauważa również, że plan restrukturyzacji jest w znacznym zakresie finansowany przez zewnętrzne podmioty prywatne w uzupełnieniu wewnętrznych oszczędności. Dziewięć podmiotów prywatnych zgodziło się na udzielenie klubowi Willem II pożyczki w łącznej kwocie 2,25 mln EUR w 2009 r., kiedy wystąpiły trudności finansowe. W 2010 r. przekonano je do dalszego udostępniania tych kwot klubowi i do zgody na niedochodzenie swoich należności, dopóki klub Willem II nie będzie w stanie ich spłacić. Podmioty te zgodziły się również na obniżenie stopy procentowej do poziomu 3 %. Sześć z nich przekonano do zrzeczenia się 10 % ich łącznych należności. W związku z tym spełniony jest warunek określony w pkt 44 wytycznych, zgodnie z którym w przypadku średniego przedsiębiorstwa, takiego jak klub Willem II, co najmniej 40 % kosztów restrukturyzacji musi pokrywać wkład własny beneficjenta, w tym finansowanie zewnętrzne wskazujące na przekonanie rynku co do rentowności beneficjenta.

⁽¹⁶⁾ W sprawozdaniach finansowych klubu Willem II nie ma rozróżnienia na wynagrodzenia zawodników i innych pracowników.

- (53) Kwota pomocy była konieczna. Zgodnie z planem restrukturyzacji pomoc powinna doprowadzić do umiarkowanego wyniku dodatniego w sezonach 2010/2011 i 2011/2012 i powolnej poprawy stanu kapitału własnego. Nie pozwalałoby to klubowi Willem II na zakup nowych zawodników lub przyciągnięcie ich wyższymi wynagrodzeniami.

5.2.6. Kontrola i sprawozdania roczne

- (54) Zgodnie z pkt 49 wytycznych od państwa członkowskiego wymaga się przekazywania informacji o właściwym wdrażaniu planu restrukturyzacji poprzez regularne szczegółowe sprawozdania. W pkt 51 przewidziano mniej restrykcyjne warunki w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw, w przypadku których coroczne przekazanie kopii bilansu oraz rachunku zysków i strat uznaje się zwykle za wystarczające. Niderlandy zobowiązały się do przekazywania tych sprawozdań.

5.2.7. Zasada „pierwszy i ostatni raz”

- (55) Zgodnie z pkt 72–77 wytycznych Niderlandy wyjaśniły, że klub Willem II nie otrzymał pomocy na ratowanie lub restrukturyzację w ciągu dziesięciu lat poprzedzających przyznanie przedmiotowej pomocy. Zobowiązały się również nie przyznawać klubowi Willem II jakiegokolwiek nowej pomocy na ratowanie lub restrukturyzację przez okres dziesięciu lat.

6. WNIOSEK

- (56) Komisja stwierdza, że Niderlandy przyznały pomoc na rzecz klubu Willem II niezgodnie z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 Traktatu. Pomoc państwa wynosząca 2,4 mln EUR, którą przyznano na rzecz klubu Willem II w 2009 r. i 2010 r., spełnia jednak warunki pomocy na restrukturyzację przewidziane w wytycznych i może być uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc państwa w kwocie 2,4 mln EUR, która została wdrożona przez Niderlandy na rzecz klubu piłki nożnej Willem II w Tilburgu, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Królestwa Niderlandów.

Sporządzono w Brukseli dnia 4 lipca 2016 r.

W imieniu Komisji
Margrethe VESTAGER
Członek Komisji